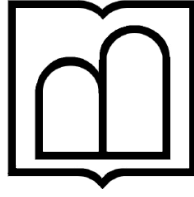

الله أكبر

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل
دانشکده دندانپزشکی
پایان نامه جهت اخذ درجه دکترای حرفه‌ای دندانپزشکی

عنوان:

ارتباط سواد سلامت دهان و DMFT مادران با بیماری گاستروانتریت در کودکان زیر چهار سال

در شهر اردبیل

استاد راهنما:

دکتر مهدی رهبر

اساتید مشاور:

دکتر عزیز کامران

دکتر منوچهر براک

نگارش:

ساناز ایزدی

شهریور ماه ۱۴۰۲

کد پایان نامه: د/پ/۰۷۳

تقدیم به

پدر و مادر عزیز و همسر مهربانم

که در سختی ها و دشواری های زندگی، همواره یاری دلسوز و خداکار

و پشتیبانی محکم و مطمئن برایم بوده اند.

تقدیر و سپاسگزاری

از استاد فاضل و اندیشمند آقای دکتر مهدی رهبر به عنوان استاد راهنما که همواره بخارنده را مورد لطف و محبت خود قرار داده اند، کمال تشکر را دارم.

از اساتید مشاور آقای دکتر منوچهر براک و دکتر عزیز کامران که وجودشان همیشه قوتی برای انجام کارهایم بوده است و بدون شک انجام این پایان نامه بدون کمک و مشاوره ارزنده آنها امکان پذیر نبوده است، کمال تشکر را دارم.

همچنین این جانب بر خود وظیفه میدانم در کسوت شاگردی از زحمات و خدمات ارزشمند اساتید گرانقدر دانشگده دذانشکلی اردیل تقدیر و تشکر نمایم.

چکیده

ارتباط سواد سلامت دهان و DMFT مادران با بیماری گاستروانتریت در کودکان زیر چهار سال در شهر

اردبیل

مقدمه: آگاهی مادران از سواد سلامت یکی از مهمترین عامل در پیشگیری از بیماری‌های کودکان می‌باشد؛ این مطالعه با هدف ارتباط سواد سلامت دهان و DMFT مادران با بیماری گاستروانتریت در کودکان زیر چهار سال در شهر اردبیل انجام پذیرفت.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه‌ی مورد-شاهدی ۱۲۰ مادر و کودک مراجعه‌کننده به بیمارستان بوعلی به شیوه‌ی نمونه‌گیری تصادفی به دو گروه مورد (مادران با بیماری گاستروانتریت در کودکان) و شاهد تقسیم و مورد بررسی قرار گرفت. برای جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه‌ی استاندارد سواد سلامت دهان و برای تعیین شاخص DMFT از معاینه‌ی بالینی استفاده شد. بعد از جمع‌آوری پرسشنامه، پاسخ‌ها تصحیح گردید و در نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی ۲۶ وارد شد و با استفاده از آزمون‌های تحلیل واریانس، تی‌مستقل و کای‌دو تحلیل گردید. سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

نتایج: نتایج بررسی نشان داد DMFT مادران در گروه مورد ($12/55 \pm 5/02$) بیشتر از گروه شاهد ($3/82 \pm 10/17$) بود، اما سواد سلامت دهان مادران در گروه شاهد ($4/09 \pm 10/58$) بیشتر از گروه مورد ($2/77 \pm 9/20$) بود. بیماری گاستروانتریت در کودکان زیر چهار سال در شهر اردبیل تحت تأثیر متغیرهای محاسبات عددی، تصمیم‌گیری مناسب و DMFT مادران بود، به‌طوری‌که ۲۴/۹ درصد موارد ابتلا به بیماری گاستروانتریت توسط سه متغیر ذکر شده قابل پیش-بینی بود.

نتیجه‌گیری: بیماری گاستروانتریت در کودکان زیر چهار سال در شهر اردبیل تحت تأثیر متغیرهای سواد سلامت دهان و DMFT مادران بود، بنابراین با ترویج سواد سلامت و ارتقای سطح بهداشت مادران می‌توان تا حدودی، بروز بیماری گاستروانتریت در کودکان زیر ۴ سال را کاهش داد.

کلمات کلیدی: سواد سلامت دهان، DMFT، بیماری گاستروانتریت.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
أ	چکیده

فصل اول: معرفی پژوهش

۱-۱	مقدمه، بیان مساله و ضرورت اجرای پژوهش	۱
۲-۱	اهداف پژوهش	۳
۳-۱	هدف کلی	۳
۴-۱	اهداف اختصاصی	۳
۵-۱	اهداف کاربردی	۴
۶-۱	سؤالات پژوهش	۴
۷-۱	فرضیه‌های پژوهش	۴
۸-۱	تعریف واژه‌ها	۴

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق

۱-۲	مقدمه	۶
۲-۲	مبانی نظری پژوهش	۶
۱-۲-۲	تعریف سلامت	۶
۲-۲-۲	سلامت دهان و دندان	۶
۳-۲-۲	تعریف DMFT	۷
۴-۲-۲	بیماری‌های دهان و دندان	۸
۵-۲-۲	پوسیدگی دندان	۸
۶-۲-۲	علت شناسی پوسیدگی دندان	۸
۱-۶-۲-۲	بزاق	۱۰
۲-۶-۲-۲	کمبود بزاق	۱۱
۳-۶-۲-۲	غلظت بزاق	۱۳
۴-۶-۲-۲	وضعیت اجتماعی اقتصادی	۱۳
۵-۶-۲-۲	خصوصیات آناتومی دندان‌ها	۱۴
۶-۶-۲-۲	ترتیب دندان‌ها در قوس	۱۵
۷-۶-۲-۲	وجود دستگاه‌های ارتودونسی (اپلاینس‌ها) و ترمیم‌های دندانی	۱۵
۸-۶-۲-۲	عوامل ارثی	۱۶
۹-۶-۲-۲	مصرف کربوهیدرات‌های آسان تخمیر شونده	۱۶
۱۰-۶-۲-۲	فلوراید	۱۷

- ۱۹-۲-۲. بیماری‌های پریدنتال (لثه).....
- ۲۰-۲-۲-۱. اهمیت پیشگیری و تشخیص زودهنگام بیماری‌های پریدنتال.....
- ۲۱-۲-۲. بیماری‌های نسج نرم (SCC & Pre-cancer).....
- ۲۲-۲-۲. لکوپلاکیا.....
- ۲۲-۲-۲-۱۰. ریسک فاکتورهای بروز سرطان دهان.....
- ۲۳-۲-۲-۱۱. آفت دهان (Mouth ulcers).....
- ۲۴-۲-۲-۱۲. برفک دهان (Oral thrush).....
- ۲۶-۲-۲-۱۲-۱. پیشگیری از بروز برفک دهان.....
- ۲۶-۲-۲-۱۳. گاستروانتریت.....
- ۲۶-۲-۲-۱۳-۱. عامل بیماری‌زا.....
- ۲۷-۲-۲-۱۳-۲. شیوع.....
- ۲۷-۲-۲-۱۳-۳. تظاهرات بالینی.....
- ۲۷-۲-۲-۱۳-۴. تشخیص.....
- ۲۷-۲-۲-۱۳-۵. ارزیابی‌های آزمایشگاهی.....
- ۲۸-۲-۲-۱۳-۶. معیارهای بستری در بیماران.....
- ۲۸-۲-۲-۱۳-۷. عوارض.....
- ۲۸-۲-۳. مروری بر پیشینه‌ی تحقیق.....
- ۲۸-۲-۳-۱. پیشینه‌ی پژوهش در ایران.....
- ۲۹-۲-۳-۲. پیشینه‌ی پژوهش در خارج.....
- ۳۱-۲-۳-۳. جمع‌بندی پیشینه‌های پژوهش.....

فصل سوم: مواد و روش‌ها

- ۳۱-۳-۱. نوع مطالعه و روش پژوهش.....
- ۳۱-۳-۲. جامعه‌ی آماری پژوهش.....
- ۳۱-۳-۳. حجم نمونه و روش نمونه‌گیری.....
- ۳۲-۳-۴. ابزار و روش گردآوری داده‌ها.....
- ۳۳-۳-۵. زمان و مکان انجام پژوهش.....
- ۳۴-۳-۶. متغیرهای پژوهش.....
- ۳۴-۳-۷. روش‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها.....
- ۳۴-۳-۸. ملاحظات اخلاقی.....

فصل چهارم: یافته‌های پژوهش

- ۳۵-۴-۱. آمار توصیفی.....
- ۳۵-۴-۱-۱. آماره‌های توصیفی وضعیت دموگرافیک افراد مورد بررسی.....
- ۳۶-۴-۱-۲. درصد فراوانی تحصیلات والدین کودکان مورد بررسی.....
- ۳۷-۴-۱-۳. درصد فراوانی شغل والدین مورد بررسی.....

- ۳۸-۴-۱. آماره‌های توصیفی وضعیت DMFT مادران مورد بررسی.....
- ۳۹-۴-۱. آماره‌های توصیفی سواد سلامت دهان و زیر مقیاس‌های آن.....
- ۴۰-۴-۲. بررسی وضعیت متغیرهای مخدوش‌کننده‌ی نتایج تحقیق.....
- ۴۰-۴-۱. مقایسه‌ی تفاوت سن کودکان مورد بررسی در گروه مورد و شاهد.....
- ۴۱-۴-۲. مقایسه‌ی تفاوت رتبه‌ی تولد کودکان مورد بررسی در گروه مورد و شاهد.....
- ۴۲-۴-۳. مقایسه‌ی تفاوت تحصیلات مادران مورد بررسی در گروه مورد و شاهد.....
- ۴۳-۴-۴. مقایسه‌ی تفاوت تحصیلات پدران مورد بررسی در گروه مورد و شاهد.....
- ۴۴-۴-۵. مقایسه‌ی DMFT مادران بر اساس تحصیلات در گروه مورد و شاهد.....
- ۴۵-۴-۶. مقایسه‌ی سطح سواد سلامت مادران بر اساس تحصیلات در گروه مورد و شاهد.....
- ۴۶-۴-۳. بررسی فرضیه‌های تحقیق.....
- ۴۶-۴-۱. مقایسه‌ی وضعیت DMFT مادران در گروه مورد و شاهد.....
- ۴۷-۴-۲. مقایسه‌ی وضعیت سواد سلامت دهان مادران در گروه مورد و شاهد.....
- ۴۸-۴-۳. تأثیر سواد سلامت دهان و DMFT مادران با بیماری گاستروانتریت در کودکان زیر چهار سال.....
- ۴۹-۴-۳. ارتباط سواد سلامت و ابعاد آن با DMFT در گروه مورد و شاهد.....

فصل پنجم: بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادهای پژوهش

- ۵۰-۵-۱. بحث.....
- ۵۶-۵-۲. نتیجه‌گیری.....
- ۵۶-۵-۳. محدودیت‌ها و پیشنهادهای پژوهش.....
- ۵۶-۵-۱. پیشنهادهای.....
- ۵۷-۵-۲. محدودیت‌ها.....
- ۵۸-۵-منابع.....

فهرست جدول‌ها

عنوان

صفحه

جدول ۳-۱: متغیرهای مورد بررسی.....	۳۴
جدول ۴-۱: آماره‌های توصیفی وضعیت دموگرافیک افراد مورد بررسی.....	۳۵
جدول ۴-۲: درصد فراوانی تحصیلات والدین کودکان مورد بررسی.....	۳۶
جدول ۴-۳: درصد فراوانی شغل والدین مورد بررسی.....	۳۷
جدول ۴-۴: آماره‌های توصیفی وضعیت DMFT مادران مورد بررسی.....	۳۸
جدول ۴-۵: آماره‌های توصیفی سواد سلامت دهان و زیر مقیاس‌های آن.....	۳۹
جدول ۴-۶: درصد فراوانی سطح سواد سلامت دهان در افراد مورد بررسی.....	۳۹
جدول ۴-۷: مقایسه‌ی تفاوت سن کودکان مورد بررسی در گروه مورد و شاهد.....	۴۰
جدول ۴-۸: مقایسه‌ی تفاوت رتبه‌ی تولد کودکان مورد بررسی در گروه مورد و شاهد.....	۴۱
جدول ۴-۹: مقایسه‌ی تفاوت تحصیلات مادران مورد بررسی در گروه مورد و شاهد.....	۴۲
جدول ۴-۱۰: مقایسه‌ی تفاوت تحصیلات پدران مورد بررسی در گروه مورد و شاهد.....	۴۳
جدول ۴-۱۱: مقایسه‌ی DMFT مادران بر اساس تحصیلات در گروه مورد و شاهد.....	۴۴
جدول ۴-۱۲: مقایسه‌ی DMFT مادران بر اساس تحصیلات در گروه مورد و شاهد.....	۴۵
جدول ۴-۱۳: مقایسه‌ی وضعیت DMFT مادران در گروه مورد و شاهد.....	۴۶
جدول ۴-۱۴: مقایسه‌ی وضعیت سواد سلامت دهان مادران در گروه مورد و شاهد.....	۴۷
جدول ۴-۱۵: مقایسه‌ی سطح سواد سلامت دهان مادران در گروه مورد و شاهد.....	۴۸
جدول ۴-۱۶: رگرسیون لجستیک برای بررسی تأثیر سواد سلامت دهان و DMFT مادران با بیماری گاستروانتریت.....	۴۸
جدول ۴-۱۷: ضریب همبستگی پیرسون برای ارتباط سواد سلامت و ابعاد آن با DMFT در گروه مورد و شاهد.....	۴۹